

Intensief ruimtegebruik in Tokio: Planning en Praktijk

Rob Stroeks, Project Officer, TWA Tokio - 27-5-2004

Samenvatting

In dit artikel wordt ingegaan op achtergronden en inhoud van het huidige vijfjarenplan voor Tokio, het 'Urban Regeneration Project for Tokyo', en worden twee grootschalige projecten beschreven die recentelijk gerealiseerd zijn.

Details

Inleiding

De gouverneur van Tokio leverde in 2001 zijn veelbelovende vijfjaren-plan voor Tokio in bij de centrale overheid van Japan. Eén van de sterkste drijfveren achter de plannen was de verwachting dat gerichte investering in de hoofdstedelijke regio een stimulans zou vormen voor nationaal herstel. Belangrijk onderdeel van de plannen was de uitvoering van de Urban Renaissance Special Measure Law, afgekondigd door premier Koizumi om projecten vanuit de private sector te stimuleren en te ondersteunen.

In een eerder verschenen artikel over meervoudig en intensief ruimtegebruik in Tokio (Technieuws 2002-08) is uitvoerig ingegaan op deze plannen, met name de regelgeving om efficiënt gebruik van schaarse ruimte in Tokio te stimuleren.

Tijdens het door de Universiteit van Tokio en de Nederlandse ambassade georganiseerde symposium 'Common Grounds' over architectuur en stedelijke planning in Japan en Nederland zijn in april 2004 voordrachten gegeven, en is gediscussieerd over innovaties op het gebied van intensief ruimtegebruik in beide landen.

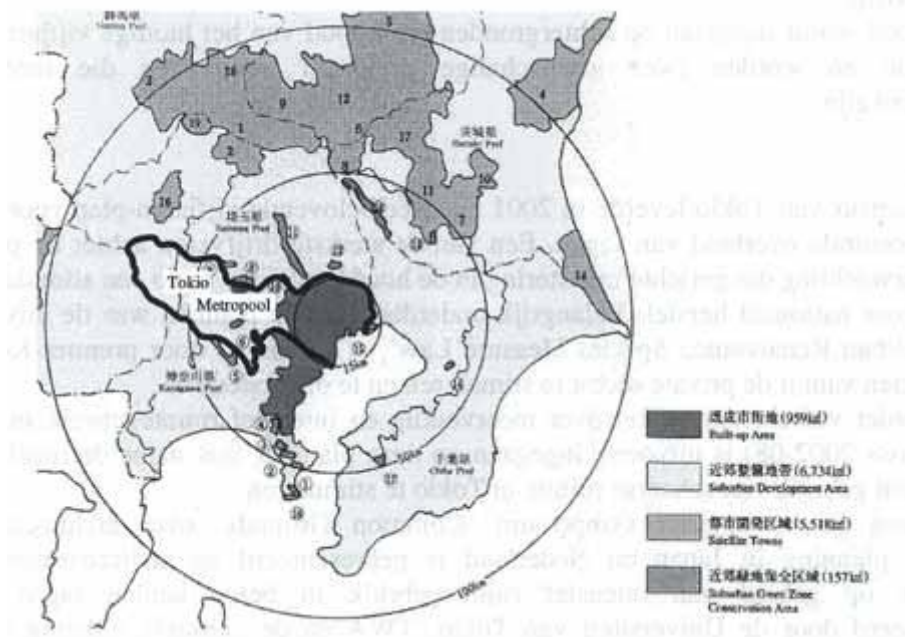
Dit artikel bouwt voort op bovengenoemd artikel en symposium. Eerst wordt kort ingegaan op achtergronden en inhoud van het vijfjarenplan. Daarna worden twee vooruitstrevende projecten beschreven die recentelijk gerealiseerd zijn in de hoofdstad van Japan, en die als referentie kunnen dienen bij Nederlandse keuzes in verband met steeds intensiever ruimtegebruik in ons land.

Tokio: niet zomaar 'een stad'

Met het woord Tokio kunnen meerdere gebieden worden aangeduid. Meestal doelt men op de 'Tokio metropool', een van de 47 prefecturen (provincies) waarin Japan is opgedeeld. De Tokio metropool omvat een kleine veertig steden en dorpen en daarnaast 23 zogenaamde wards, zelfstandige gebieden vergelijkbaar met steden.

De 23 wards vormen samen het centrum van het verstedelijkt gebied rondom de Baai van Tokio (in grootte te vergelijken met het IJsselmeer). Hoewel in de volksmond de naam Tokio wel gebruikt wordt om deze 23 wards aan te duiden, is er niet een stad Tokio in de betekenis zoals wij die kennen, met een gemeentebestuur. Er is dan ook geen burgemeester van Tokio, geen stadhuis en er zijn geen andere instanties op gemeentebestuurlijk niveau.

Daarnaast wordt de benaming 'Groter Tokio' wel gebruikt om het totale verstedelijkte gebied rondom de baai van Tokio te benoemen. Groter Tokio omvat naast de prefectuur Tokio nog (delen van) de prefecturen Kanagawa, met steden als Yokohama en Kawasaki, Saitama en Chiba (Figuur 1).

Figuur 1: Tokio Metropool en omgeving

De Tokio metropool heeft iets meer dan 12 miljoen inwoners op een gebied van bijna 2.200 km² (iets groter dan de provincie Utrecht), en heeft een prefecturaal bestuur, de Tokyo Metropolitan Government (TMG), voorgezeten door een gouverneur. Met een bruto product van \$ 770 miljard (2000) overtreft de Metropool een G7-land als Canada (\$ 710 miljard), en is het ruwweg twee keer zo groot als Nederland.

De invloed die het TMG-beleid onder leiding van Gouverneur Ishihara op de regio heeft is enorm: de TMG neemt steeds de leiding bij het uitzetten van beleid voor Groter Tokio. Maar ook landelijke beslissingen worden veelvuldig genomen op basis van initiatieven vanuit de metropool. De positie van de TMG wordt versterkt doordat de metropool als enige prefectuur geen gebruik maakt van nationale subsidieregelingen en dus een grotere mate van onafhankelijkheid geniet.

Vijfjaren-plan voor Tokio

In april 2001 heeft TMG een veelbelovend plan bij de nationale overheid ingediend voor een vijfjarig Urban Regeneration Project for Tokyo, gebaseerd op de verwachting dat gerichte investeringen in de hoofdstedelijke regio een stimulans zou vormen voor nationaal herstel van de economische situatie.

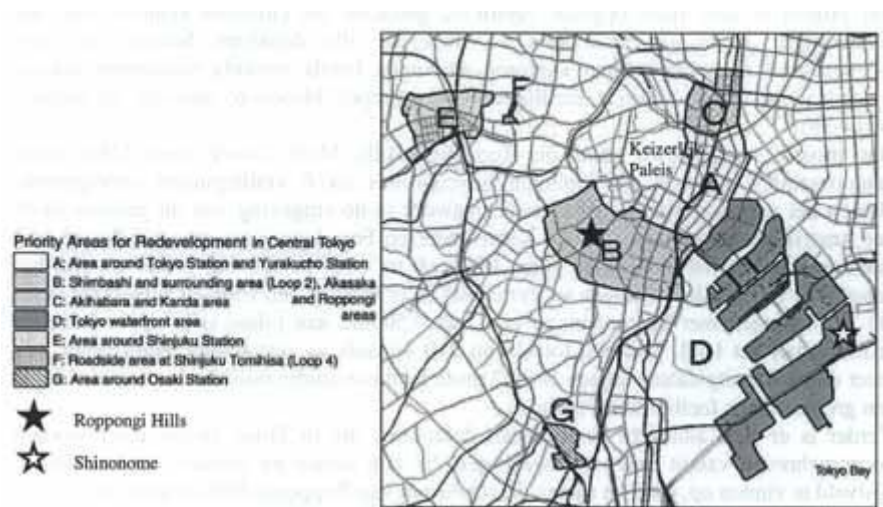
In mei 2001 (een maand later!) reageerde de nationale overheid met de instelling van de commissie Urban Renaissance Headquarters, voorgezeten door premier Koizumi zelf.

Dit resulteerde in de afkondiging van de Urban Renaissance Special Measure Law in april 2002, en behelsde verregaande maatregelen op het niveau van regelgeving en subsidie, om binnen bepaalde aangewezen gebieden stedenbouwkundige projecten vanuit de private sector te stimuleren en ondersteunen.

De TMG stelde daarna een commissie aan die de belangen behartigt voor de Tokio metropool en omliggende prefecturen in de promotie van het vijfjaren-plan voor Groter Tokio. Op basis daarvan heeft TMG zeven zones aangewezen als Priority Areas for Redevelopment. Het doel is om in deze zones, die in totaal een oppervlakte hebben van ongeveer 2.400 hectare, de internationale concurrentiepositie van de metropool te verbeteren en de aantrekkingskracht te vergroten (Figuur 2).

In een eerder verschenen artikel over meervoudig en intensief ruimtegebruik in Tokio

(Technieus 2002-08) is uitvoerig ingegaan op plannen en regelgeving om efficiënt gebruik van schaarse ruimte in Tokio te stimuleren.

Figuur 2 'Priority Areas for Redevelopment' in Centraal Tokio

(Continue to Part 2)